

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

IV. An & qua ratione actus fidei sit meritorius, ac necessario bonus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

DV BIVM IV.

An, & qua ratione actus fidei sit meritorius, ac necessario bonus.

S. Thomas 2. 2. q. 2. a. 9. & 10.

81 **A**ctum internum fidei posse esse, atque etiam re ipsa esse meritorium, si ex charitate procedat extra controuersiam est, ex dictis tom. 2. disp. 6. q. 6. du. 4. & patet ex Apostolo Heb. 11. v. 33. *Sancti per fidem uicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt re-promissiones*; idq; de fide est, contra Abailardum, damnatum idcirco ab Innocentio Papa, ut habetur inter epistolas S. Bernardi epistola 194. Et uero recte addit S. Thomas hic q. 2. a. 9. actum fidei cum & quoad exercitium, & quoad specificationem liber sit, posse ratione utriusque esse meritorium, secus quam actum scientiam, qui cum solum quoad exercitium, non quoad specificationem liber sit, ut constat, solum ratione exercitij potest esse meritorium.

82 Sed dubitatur primo, utrum etiam primus actus fidei (sive sit primus simpliciter, sive primus duntaxat in aliqua supernaturalis operationis serie) adeoque ipsa etiam prima credendi uoluntas, possit esse actus meritorius. Negant Marsilius in 3. q. 14. a. 5. dub. 3. Almain dist. 14. q. 2. & Arragonius hic q. 2. a. 9. Ratio est. Tu quia primus actus fidei antecedit omnem relationem charitatis erga Deum, ad meritum necessariam. Tum quia prima uoluntas credendi non potest esse meritoria, cum non fundetur in actu fidei, quem tamen omne meritum uidetur supponere.

83 Sed contraria sententia uidetur probabilior, quam supponit S. Thomas hic q. 2. a. 9. & tuetur Capreolus in 2. dist. 40. ad 3. contra conclusionem 2. Quam quidem sententiam nullam habet difficultatem apud eos, qui ad meritum in homine iusto non requirunt relationem actualem aut virtuale ipsius actus ad Deum per charitatem, quam sententiam nos etiam loc. cit. diximus esse probabilem. Ex nostra uero sententia, quam ibidem uelut probabilior defendimus, dicendum est cum Capreolo loc. cit. actum eiusmodi meritorium esse, si, ut fieri potest, in eodem instanti, quo elicitur, coniunctus sit cum actu charitatis, non quidem ut est prior natura actu charitatis, sed ut secundum considerationem nostram posterius ab eo quodammodo informatur, ad eiusque finem refertur; esto interim physice quasi ab eo non procedat, nec imperetur uti generatim diximus ibidem dub. 6.

84 Ex quo patet responsio ad primum oppositam sententiam fundamentum. Ad secundum respondendum est, non omnem actum uoluntatis meritorium supponere actum fidei, a quo re ipsa procedat; sed satis esse ut & fundetur in iudicio aliquo modo supernaturali, ex dictis quae praeced. dub. 1. & ex gratia procedat, ac terminetur saltem ad ipsam fidem. Quare cum fides dicitur fundamentum meriti, in fide includitur etiam uoluntas credendi; cuius proinde fundamenti aliud fundamentum requirendum non est.

Secundo dubitatur, utrum ratio inductiua seu mouens ad fidem minuat meritum fidei; de qua re ex instituto differit S. Thomas hic q. 2. a. 10. Et uero variant in ea re Doctores. Primo enim Durandus in 3. dist. 24. q. 3. dicit, rationem demonstratiuam tollere totum meritum fidei, circa illud uidelicet obiectum, de quo habetur demonstratio; rationem autem topicam seu probabilem nec tollere, nec minuire. Secundo Caietanus 3. part. q. 36. a. 1. dicit, rationem demonstratiuam tollere, rationem autem topicam minuire meritum fidei. Tertio S. Thomas hic a. 10. docet, rationem, quae fidem antecedit minuire meritum fidei, consequentem uero potius augere, uel certe signum esse maioris meriti, sicut etiam de passione circa obiectum bonum alibi docuerat 1. 2. q. 24. a. 3. ad 1. & q. 77. a. 6. ad 2. Nos rem hanc sequentibus assertionibus breuiter explicamus.

86 **ASSERTIO I.** Motiua, seu rationes illae, quae necessariae sunt ad fidei credibilitatem, per se nullo modo minuunt meritum fidei. Haec est assertio est extra controuersiam, ut recte notarunt Bannes & Arragonius hic q. 2. a. 10. Ratio est, quia sine his nullus potest esse actus uerae & diuinae fidei, & si esset, fides prudens non esset, nec laudabilis, sed leuis ac uitiosa. Vnde etiam merito notauit Bannes ibidem, rationes illas non esse computandas inter eas, quas S. Thomas uocat antecedentes fidem, cum sint plane necessariae ad fidem, atque adeo quasi concomitantes; seu potius quia S. Thomas de rationibus non necessarijs ad credendum locutus est.

87 **ASSERTIO II.** Nec euidens quidem ratio seu cognitio rei credenda, per se tollit, aut minuit meritum fidei, si solum concomitanter se habeat ad uoluntatem credendi, siue alias antecedit fidem, siue subsequatur: imo si ex fidei amore, seu credendi propositione nascatur studium inquirendi rationes pro fide, tunc illae potius augent meritum fidei, aut certe sunt signum eiusdem augmenti. Haec est mens S. Thomae hic cita. 10. Vocat enim rationem antecedentem, quae causa est ipsius fidei, ita ut sine ea fidei assensus non esset. Probatur ex illo Ecclesiastici 24. v. 31. *Qui elucidant me, uitam aeternam habebunt.*

88 Ratio est. Tum quia meritum fidei consistere potest in sola animi preparatione ad credendum, iuxta S. Thomam hica. 10. ad 2. & 3. part. q. 7. a. 3. ad 2. ubi propterea ait, Christum Dominum habuisse meritum fidei, etiam si fidem non habuerit. Tum quia potest quis fidem praeferre demonstrationi, atque adeo propter reuelationem obscuram potius, quam propter demonstrationem assertam; cum ex nostra quidem sententia actus fidei non impediatur tali euidencia, & uero aliunde etiam suam propriam & intrinsecam difficultatem ac excellentiam ex proprio obiecto retineat, licet ex parte subiecti minuatur aliquo modo difficultas credendi; quod tamen ad minuendum fidei meritum nihil facit ut colligitur ex dictis tomo 2. disp. 6. q. 6. dub. 5. Idem confirmatur exemplo Angelorum & Prophetarum, qui simul cum fide habuerunt euidenciam reuelantis, ut dictum quae praeced. dub. 4. nec tamen idcirco utique minoris meriti fidem habuerunt.

ASSER-

89

ASSERTIO III. Notitia tamen euidentis rei credendæ, & quælibet alia humana ratio, maior quam alioqui ad prudenter credendum sufficiat, si credendi voluntatem ita antecedit, ut sit causa propter quam aliquis credit, & sine qua non crederet, minuit aut omnino tollit meritum fidei, saltem ex parte prauis affectus voluntatis nolentis propter alia motiua sufficientia credere. Hæc est mens S. Thomæ, hic cit. art. 10. & cõmunis Doctorum. Probatur ex illo Christi Ioannis 20. v. 29. *Quia vidisti me Thoma, credidisti: beati qui non vident, & crediderunt.* Vbi significatur, fidem Thomæ fuisse minoris meriti, quam aliorum, qui non viderunt & crediderunt. Qua de causa tales etiam in scriptura reprehenduntur tanquam tardi corde, & duri ad credendum, Lucæ 24. vers. 25. & Act. 7. v. 51. quibus etiam dicitur illud Ioannis 4. v. 48. *Nisi signa & prodigia videritis, non creditis.* Ratio est; quia non credere nisi maioribus, quam opus sit, rationibus persuasum, est mala animæ dispositio, quæ etsi quidem per se non inficiat ipsum actum credendi, minuit tamen ipsius meritum hoc ipso, quod à voluntate credendi minus perfecta procedit.

90

ASSERTIO IV. Quin etiam aliunde per accidens, tum hæc, quas diximus, tum aliæ etiam rationes quælibet minuere possunt meritum fidei si quis videlicet raro, vel nunquam verum fidei, diuinæ actum eliciat, nitentem scilicet ipsa reuelatione diuina; sed assensum duntaxat naturalē, seu actum fidei humanæ, nitentem solum aut euidentia naturali, seu ipsius veritatis credendæ, seu credibilitatis, adeoque motiuis ac propositiōe humana; aut si quis ex duritia quadam cordis, etiam acquisito iam semel habitu fidei, non eliciat actum fidei nisi moueatur noua semper ac speciali consideratiōe ac velut examine humanorum motiuorum. Priorem partem recte tradit Arragonius hic q. 2. a. 10. vbi ita explicat S. Thomam ibidem. Ratio per se patet: quia assensus mere humanus & naturalis, aut meritorius non est, aut saltem non tam meritorius, quam actus supernaturalis fidei, qui hoc casu ex hypothesi intermittitur, ut proinde non tam minui eius meritum, quam tolli dicendum sit.

91

Posteriorem partem tradit Gregorius de Valentia q. 2. punct. 7. Ratio est; quia etiam hoc casu minus resoluta & perfecta est credendi voluntas. Neque vero ad actum fidei eliciendum, necesse est particulatim fidei motiua ad mentem reuocare, satis est generatim cogitare & persuasum esse, id quod credendum est, grauissimis argumentis prudenter & euidenter tanquam firma fide propter diuinam reuelationem credendum credibile esse. Atq; in hunc sensum accipiendum est, quod ait S. Thomas 3. part. q. 36. a. 1. *Natiuitatem Christi non debuisse omnibus fidelibus manifestari, sicut pastoribus est manifestata, quia alias diminueretur meritum fidei.*

92

Potest hic etiam tertio quæri, vtrum omnino actus internus fidei diuinæ necessario sit bonus; an vero aliquando ex mala intentione procedere atque ita deprauari possit. Quod quidem affirmant Medina 1. 2. quæstion. 56. artic. 6. & alij

quidam recentiores; saltem loquendo de homine, qui iam habitu fidelis est; in quo non putant isti ad fidei actum prærequiri actum voluntatis supernaturalem, speciali quodam auxilio Dei elicitum. Sed suppositis istis, quæ docuimus supra quæst. præced. dub. 1. & in mat. de gratia tom. 2. disp. 6. quæst. 3. dub. 1. opposita sententia est superior, ac tenenda: quam fuisse tuerentur Vasquez 1. 2. disp. 53. cap. 4. & Bannes hic q. 4. art. 5. dub. 2. Fundamentum præcipuum fumitur ex Concilio Arausico Canone 5. vbi vniuersim definitur, ipsum etiam affectum credulitatis per gratiæ donum nobis inesse. Accedit, quod fides non est virtus mere intellectualis, sed aliquo modo etiam moralis, utpote pendens ex pia motione voluntatis; adeoque virtus simpliciter, non tantum secundum quid, ut dictum quæst. præced. dub. 2.

Dices. In eo ipso casu antea proposito, quo aliquis non crederet, nisi oblatis maioribus motiuis, quam ad credendum necessaria sint, actus credendi procedit ex mala & peruersa voluntate non credendi, nisi accedentibus maioribus motiuis: Ergo est malus. Respondeo negando antecedens; quia in eo homine supponenda, est duplex voluntas; vna fugæ, nolentis scilicet credere propter sufficientia motiua; & hæc quidem voluntas mala est, sed ex ea assensus fidei non procedit, ut patet, imo verius est, eum actum simul consistere non posse cum actu fidei, etsi præcedere potuerit, ut in simili dicitur inferius quæst. 8. dub. 1. quæstio 2. Altera est profectio, seu voluntas credendi propter maiora motiua, & hæc voluntas per se mala non est, sed imperfecta; ob dispositionem quandam habitualement operantis, non quidem iam nolentis credere, sed non credituri, nisi propter maiora motiua; ex qua proinde etiam imperfectior fidei assensus procedit, ut ante dictum.

DV B I V M V.

An, & qua ratione externa confessio fidei necessaria sit ad salutem; quæ uenire obseruanda sint regula.

S. Thomas 2. 2. q. 3. aa. 2.

AN, & qua ratione confessio externa fidei sit, actus fidei diximus supra dub. 1. Quod vero ad eius necessitatem seu obligationem attinet, supponendum est ex communi & certa omnium Theologorum sententia, cum S. Thoma hic q. 3. a. 2. extare plane aliquod præceptum diuinum, ad fidei confessionem pertinens, tum negatiuum scilicet, de nunquam neganda fide vera; tum affirmatiuum, de confitenda aliquando vera fide; quorum illud semper ac pro semper obliget, nempe vbi res serio agi videatur, ut excludantur Comœdiæ & ioci: hoc vero solum pro certo tempore, ut in simili dictum dub. præced. Idque est de fide contra Elcesaitas apud Eusebium l. 6. hist. c. 28. Epiphanium lib. 1.

hæres. 1.